

SAMEN NAAR EEN ROOKVRIJE KINDERBOERDERIJ

Stappenplan

Een kinderboerderij is een plek voor gezinnen en kinderen. Waar kinderen de wereld al spelend kunnen ontdekken. Wil jij je kinderboerderij rookvrij maken? Of een eerste stap zetten in die richting? Met dit stappenplan kun je aan de slag.

Een rookvrije kinderboerderij past in een breder rookbeleid in je kinderboerderij gebaseerd op vier strategieën, namelijk educatie, omgevingsinterventies, afspraken en regels en zorg en begeleiding. Lees meer op www.gezondleven.be.

Door het rookvrij maken van je kinderboerderij werk je mee aan een Generatie Rookvrij. Meer informatie op www.generatierookvrij.be.

Samen naar een rookvrije kinderboerderij – stappenplan

Deze publicatie is een realisatie van het Vlaams Instituut Gezond Leven met de steun van de Vlaamse overheid.

AUTEUR:

Dries Vandenbempt, Stefaan Hendrickx, Katrijn Vandamme

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Vlaams Instituut Gezond Leven vzw
Linda De Boeck
Gustave Schildknechtstraat 9
1020 Brussel

© 2018, Vlaams Instituut Gezond Leven vzw. All rights reserved.

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor educatieve, pedagogische en sociale doeleinden die geen commercieel oogmerk hebben, mag al het materiaal vrij gebruikt worden mits correcte bronvermelding van deze publicatie.

Gezondleven.be

Inhoud

4

Inleiding

6

Stap 1: creëer draagvlak

8

Stap 2: breng de beginsituatie in kaart

11

Stap 3: bepaal prioriteiten en doelstellingen

12

Stap 4: werk acties uit

15

Stap 5: voer acties uit

16

Stap 6: evalueer en stuur bij

18

Stap 7: veranker in het beleid

19

Bijlagen

Inleiding

Dit stappenplan wordt gelanceerd met een aantal pilootprojecten met organisaties in verschillende gemeenten. Nieuwsgierig naar praktijkervaringen van collega-bestuursleden, medewerkers, vrijwilligers of ouders? Schrijf je in voor de nieuwsbrief op www.generatierookvrij.be om op de hoogte te blijven.

Wat is een rookvrije kinderboerderij?

Een rookvrije kinderboerderij houdt in dat er niet gerookt wordt op het hele terrein (eventueel met uitzondering van rookzones uit het zicht van kinderen). Concreet:

- › Er wordt niet gerookt op de hele kinderboerderij, zowel binnen als buiten (eventueel met uitzondering van een rookzone uit het zicht van kinderen).
- › Iedereen houdt zich aan de afspraken voor een rookvrije kinderboerderij. Alle medewerkers, vrijwilligers, ouders, bezoekers, leveranciers ...
- › Bordjes of andere signalisatie geven aan dat het terrein rookvrij is. De rookvrije afspraken staan in het reglement.
- › Ook de e-sigaret valt onder deze afspraken. Dat vergemakkelijkt de naleving van de afspraken en zorgt voor duidelijkheid.

Een rookvrije kinderboerderij wordt aanbevolen. Is volledig rookvrij nog niet haalbaar? Neem alvast een eerste stap richting een rookvrij terrein.

Waarom een rookvrije kinderboerderij?

In de stallen, schuren en andere afgesloten ruimten is roken wettelijk niet toegelaten. Buiten op de terreinen mag dat wel, terwijl er op een kinderboerderij veel kinderen rondlopen. Kinderen kopiëren gedrag. Zeker van mensen naar wie ze opkijken, zoals begeleiders en ouders.

Als kinderen volwassenen zien roken, dan wekt dat de indruk dat roken normaal is en aangenaam kan zijn. Dat roken misschien wel een onderdeel van het leven is, in plaats van een dodelijke verslaving. Door je terrein rookvrij te maken, ook buiten, geef je kinderen het goede voorbeeld en maak je hen weerbaarder om later zelf niet te beginnen roken. Meer redenen om te kiezen voor een rookvrije kinderboerderij vind je in de argumentatiefiche op www.generatierookvrij.be.

Steentje bijdragen aan een Generatie Rookvrij

Met het rookvrij maken van je kinderboerderij of met een eerste stap in die richting draag je bij aan een Generatie Rookvrij. Deze beweging werkt toe naar een samenleving waar kinderen kunnen opgroeien zonder blootgesteld te worden aan tabaksrook en de verleidingen om te beginnen roken.

Elke week worden vele minderjarigen verslaafd aan roken. Ieder kind is er een te veel. Door samen het goede voorbeeld te geven en de omgeving waar kinderen komen rookvrij te maken, kunnen we ervoor zorgen dat kinderen niet in de verleiding komen. Iedereen kan daar een steentje aan bijdragen.

Op de website van Generatie Rookvrij zijn materialen beschikbaar die je kunt gebruiken om je terrein rookvrij te maken of om de eerste stappen in die richting te zetten. Bijvoorbeeld met posters en flyers.

Gebruik het logo van Generatie Rookvrij en geef aan dat jij meewerkt aan een rookvrije generatie kinderen en jongeren.

Ga je voor een rookvrije kinderboerderij, eventueel met enkele rookzones die zich uit het zicht van kinderen en jongeren bevinden? Vraag dan het label aan en laat zien dat je rookvrij bent.

Lees meer op www.generatierookvrij.be.

Rookvrij in 7 stappen

In 7 stappen maak je je kinderboerderij rookvrij of zet je alvast een eerste stap in die richting. In bijlage 2 vind je een lijst waar je de stappen die je hebt doorlopen kunt afvinken. De stappen zijn:

STAPPENPLAN GEZOND LEVEN

© VLAAMS INSTITUUT GEZOND LEVEN 2018

Stap 1: Creëer draagvlak

Je wilt je steentje bijdragen om kinderen rookvrij te laten opgroeien, zonder de verleidingen van tabak. Je wilt stappen zetten naar een rookvrije kinderboerderij. Dat is fantastisch.

Voor je aan de slag gaat, is het belangrijk om draagvlak te creëren en zo veel mogelijk steun te krijgen van iedereen. Want met een beetje steun krijg je zoveel meer gedaan! Een breed draagvlak zorgt ervoor dat:

- › iedereen zich gehoord en betrokken voelt;
- › iedereen gemotiveerd is om voor een rookvrije kinderboerderij te gaan;
- › het project een vaste plaats krijgt en het echt 'leeft'.

Hoe draagvlak creëren?

Leg uit waarom je wil gaan voor een rookvrije kinderboerderij.

Door aan verschillende mensen uit te leggen waarom je daarvoor wilt gaan, zorg je ervoor dat er een breed draagvlak is. Dat zal de handhaving en het proces vergemakkelijken. Leg uit dat je de kinderen op die manier het goede voorbeeld geeft en iedereen in een gezonde omgeving wilt laten spelen en leren.

Als je uitleg geeft en zelf overtuigd bent van een rookvrije kinderboerderij, dan zullen mensen het belang ervan inzien en er zelf ook stappen voor willen zetten. Maak gebruik van de argumentatiefiche op www.generatierookvrij.be. Daarin vind je verschillende redenen en veelgestelde vragen die je kunnen helpen om mensen warm te maken om mee te doen.

Welke personen spreek je aan? Denk onder meer aan:

Bestuur, directie of eigenaars van het terrein

Zij spelen een cruciale rol. Zij beslissen om stappen te zetten naar een rookvrij terrein.

Wat kun je doen om hen te overtuigen?

- › Stuur een **brief, mail of bericht** naar de voorzitter, enkele leden van het bestuur of de directie. Een voorbeeldmail kun je terugvinden op www.generatierookvrij.be.
- › Geef op een bestuursvergadering een **presentatie** met argumentatie over het rookvrij maken van je kinderboerderij. Er is een presentatie beschikbaar op www.generatierookvrij.be om je daarbij te helpen.
- › Vraag een persoonlijk **gesprek** aan met de directie.
- › Deel een **voorbeeld van een andere kinderboerderij** dat rookvrij is met hen. Verschillende voorbeelden vind je terug op de website van Generatie Rookvrij.

Medewerkers, vrijwilligers en anderen die actief zijn op het terrein

Op een kinderboerderij zijn veel mensen actief. Ook zij moeten mee zijn met het verhaal van de rookvrije kinderboerderij. Want zij zullen belangrijke figuren worden bij het naleven van de afspraken die gemaakt worden rond het rookvrije terrein. Het is belangrijk dat zij het goede voorbeeld geven. Wat kun je doen om hen te overtuigen?

- › Een **infoavond** organiseren. Hier kun je dezelfde **presentatie** geven als voor de bestuursvergadering.
- › **Hen een mail of bericht sturen** met de argumentatie wat er van hen verwacht wordt. Een voorbeeldmail kun je terugvinden op www.generatierookvrij.be.
- › Een persoonlijk **gesprek** voeren waarin je de redenen om rookvrij te worden aanhaalt.

Tips bij het creëren van draagvlak voor een rookvrij speelterrein

- › Communicatie is de sleutel tot succes. Geef regelmatig updates. Benader het onderwerp positief. Spreek altijd van 'rookvrij' en niet van een rookverbod. Koppel altijd terug naar de reden waarom je voor rookvrij gaat en verwijs naar Generatie Rookvrij: we willen kinderen het goede voorbeeld geven. Want kinderen kopiëren gedrag, ook roken. Daarnaast willen we dat iedereen hier op een gezonde manier kan spelen en leren. Je kunt daarvoor ook de argumentenfiche gebruiken die je terugvindt op www.generatierookvrij.be.
- › Luister naar de feedback van sceptici en gebruik die om je rookvrije kinderboerderij te verbeteren.
- › Draagvlak creëren doe je niet in één dag. Je zult ongetwijfeld weerstand ondervinden, maar dat is absoluut geen reden om op te geven. Neem je tijd.
- › Sluit aan bij een bestaand beleid. Je kunt bijvoorbeeld de link leggen met de educatieve functie van je kinderboerderij of de link tussen roken en afval of een veilig speelklimaat.

Je bent klaar om stappen te zetten richting een rookvrij speelterrein

Wil je stappen zetten richting een rookvrije kinderboerderij? Dan kun je starten.

Is er voldoende draagvlak en capaciteit, dan kun je een werkgroep oprichten met enkele enthousiastelingen die hun schouders eronder willen zetten. Probeer in deze groep een mix te hebben van bestuur, directie, medewerkers ... Is dat niet mogelijk? Dan kun je dit ook als vast agendapunt zetten op een bestaand overleg.

Stap 2: Breng de beginsituatie in kaart

In deze stap ga je na wat er nodig is om tot een rookvrij terrein te komen. Heb je al iets gedaan in het verleden rond roken? Wat heb je daaruit geleerd? Zo doe je gerichte acties en haal je het gewenste resultaat.

Verzamel meningen

Niet iedereen zal even enthousiast zijn over een rookvrije kinderboerderij. Verzamel daarom de meningen van verschillende betrokkenen: medewerkers, vrijwilligers, bezoekers ... Wat denken zij van een rookvrije kinderboerderij?

Meningen kun je op verschillende manieren verzamelen. Enkele mogelijkheden:

- › Ga eens praten met een aantal bezoekers en medewerkers. Bijvoorbeeld tijdens de pauze van activiteiten, als ze binnenkomen ...
- › Vraag tijdens een overleg naar de meningen van de medewerkers, de vrijwilligers ...

Het sjabloon kan je helpen om de meningen op te lijsten:

Wat leeft er bij ons?

Schrijf op door wie, waar en wanneer er vooral gerookt wordt. (Bekijk zeker ook eens waar er veel peuken liggen.)

Hoe staat men tegenover het rookvrij maken van het terrein (eventueel met rookzones)?

Wat zijn de belangrijkste vragen die we kregen over het rookvrij maken van de kinderboerderij?

Deze vraag komt van medewerkers, vrijwilligers, bezoekers ...	Deze vraag was:

Wat zijn veelgehoorde bezwaren?

De bezwaren komen van medewerkers, vrijwilligers, bezoekers ...	Deze bezwaren waren:

Wat zijn veelgehoorde positieve reacties?

De positieve reacties komen van medewerkers, vrijwilligers, bezoekers ...	De positieve reacties:

Wat doe je al?

Het kan zijn dat je al iets doet rond roken. Maak daarvan een korte olijsting. Zo kun je zien hoever je staat en welke acties je kunt ondernemen. Schrijf ze in het onderstaande sjabloon. Deze vragen kunnen je helpen bij het invullen van het sjabloon:

- › Heb je afspraken over roken op het terrein of tijdens activiteiten?
- › Hangen er affiches of posters op die roken ontmoedigen? Of is er signalisatie om niet te roken op rookvrije plaatsen?
- › Zijn de asbakken rond het terrein weggenomen of is er een aparte, duidelijk aangeduide rookzone?
- › Worden de medewerkers of vrijwilligers gestimuleerd om het goede voorbeeld te geven met betrekking tot roken?

Waar staan we vandaag?

De huidige afspraken rond roken:

Beschrijf of kopieer hier de huidige afspraken of het huidige beleid rond roken:

Welke acties hebben we al ondernomen?

Schrijf voor jezelf kort op wat je geleerd hebt uit dingen die je in het verleden gedaan hebt. Hou daar rekening mee als je nieuwe acties opzet.

Stap 3: Bepaal prioriteiten en doelstellingen

Het is niet verstandig om halsoverkop je terrein rookvrij te maken. Wat is er nodig om het goed aan te pakken?

Wat wil je bereiken? Formuleer doelstellingen

Ben je klaar om direct te gaan voor een volledig rookvrije kinderboerderij (met eventueel rookzones uit het zicht van kinderen)? Dan kun je het onderstaande voorbeeld van een doelstelling gebruiken.

Hoofddoelstelling:

Vanaf [datum] maakt [naam kinderboerderij] zijn terreinen rookvrij. Kinderen kopiëren gedrag, ook rookgedrag. Daarom vragen we om op heel het terrein / op heel het terrein met uitzondering van de aangeduide rookzones niet te roken (ook geen e-sigaretten). Deze afspraak is van toepassing 24 uur per dag en 7 dagen per week voor iedereen die de kinderboerderij betreedt. Zo worden onze kinderen niet blootgesteld aan rook en wordt roken voor hen minder aantrekkelijk.

Heb je gemerkt in stap 2 dat een volledig rookvrije kinderboerderij nog niet haalbaar is? Zet dan een eerste stap in de goede richting. Deze eerste stap wordt dan je doelstelling:

- › een eerste rookvrij weekend
- › niet roken in kledij of uniform van de kinderboerderij
- › niet roken rond de speeltuin
- › niet roken door medewerkers in het bijzijn van kinderen
- › ...

Let daarbij wel op dat je de doelstelling kunt meten (bv. alle medewerkers roken niet op het terrein). Maak de doelstelling ook tijdsgebonden (bv. vanaf 1 september).

Stap 4: Werk acties uit

Nu krijgt jouw rookvrije kinderboerderij echt vorm.

elke acties onderneem je om de doelstelling van stap 3 te realiseren? Om de kans op het halen van de doelstelling zo groot mogelijk te maken, kun je het best voor een mix van verschillende acties kiezen. Die acties zijn:

Maak nieuwe afspraken over rookvrij zijn

- › Stel nieuwe afspraken op. Kies voor duidelijke afspraken, bij voorkeur zonder uitzonderingen. Duidelijke afspraken communiceren gemakkelijker en worden beter nageleefd.
- › Als je wilt, kun je de afspraken ook nog eens afdelen bij medewerkers, vrijwilligers ... Bijvoorbeeld op een algemene vergadering of tijdens de pauze.
- › Heb je een reglement? Neem de nieuwe afspraken rond roken daarin op.

Spreek een procedure af voor handhaving

Wat als een ouder, bezoeker, medewerker, vrijwilliger of bestuurslid zich niet aan de nieuwe afspraak houdt? Denk daar vooraf eens over na.

- › Leg vooraf vast wie de rokers aanspreekt.

Leg medewerkers, vrijwilligers, bestuursleden ... uit welke rol ze hebben in het aanspreken van mensen en hoe ze dat kunnen doen. Dat kan via een agendapunt op een overleg of via mail gecommuniceerd worden. Besteed hier de eerste weken na de invoering extra tijd en aandacht aan. Door dat in het begin zorgvuldig te doen, zullen de afspraken meer nageleefd worden.

- › **Het vriendelijk aanspreken van mensen die roken op het terrein is belangrijk.** Doe dat direct als je iemand ziet roken, niet achteraf. Wees discreet en loop even naar de persoon toe.
  - Ga ervan uit dat de persoon niet op de hoogte is van de nieuwe afspraken. Een mogelijke manier om te beginnen is de persoon vragen of hij op de hoogte is van de nieuwe afspraken.
  - Vertel over de nieuwe afspraken, waar er wel of niet gerookt mag worden en waarom het terrein rookvrij is. Leg de nadruk op het gedrag dat je wilt dat de persoon stelt.
  - Voer geen discussie over de nieuwe afspraken. Als de persoon bezwaren heeft, maak hem dan duidelijk bij wie en hoe hij die kan melden. Bijvoorbeeld door een mail te sturen naar het bestuur.
- › Vraag ouders en bezoekers om elkaar te herinneren aan de nieuwe afspraken en waarom die afspraken er zijn.

Communiceer de afspraken op tijd

Voor je de afspraken invoert, breng je iedereen op de hoogte. Laat aan iedereen weten wat de nieuwe afspraken zijn en wat er van hen verwacht wordt.

- Bedenk hoe je iedereen op de kinderboerderij (ook ouders en bezoekers) op de hoogte stelt van de nieuwe afspraken en wat er van hen verwacht wordt. Gebruik daarvoor de communicatiemiddelen van de kinderboerderij zoals website, e-mail, Facebook ... Er zijn verschillende materialen beschikbaar op www.rookvrijegeneratie.be die gebruikt kunnen worden in de communicatie. Spreek ook zeker af bij wie mensen terecht kunnen met vragen.
- Vergeet ook niet om externe partners in te lichten. Denk maar aan leveranciers, de gemeente ... Ook zij moeten zich aan de nieuwe afspraken houden.
- Maak gebruik van lokale media (zoals het gemeenteblad) om aan iedereen te laten weten dat je op weg gaat naar een rookvrije kinderboerderij. Neem contact op met of stuur een persbericht naar de lokale media, het dagblad, het lokale magazine ... En neem contact op met de gemeente voor een artikel in het gemeenteblad. Zo krijgt je kinderboerderij veel positieve aandacht.
- Communiceer op een positieve manier:
  - Praat over 'rookvrij', niet over een rookverbod.
  - Verwijs naar Generatie Rookvrij en leg uit dat je het goede voorbeeld wilt geven aan kinderen en hen wilt beschermen.
  - Benoem expliciet dat de nieuwe afspraken niet bedoeld zijn tegen rokers, maar wel om kinderen het goede voorbeeld te geven.
  - Wijs op feiten. Zoals het feit dat kinderen gedrag kopiëren, ook rookgedrag. Zien roken doet later ook zelf roken.
  - Verplaats je in de persoon met wie je communiceert. Hoe kijkt hij naar de nieuwe afspraken? Bijvoorbeeld een roker die het gevoel heeft dat zijn vrijheid aangetast wordt.
  - Bedenk dat rokers die weerstand bieden vaak spreken vanuit hun verslaving. Dat betekent dat geen enkele reden hen zal overtuigen. In dat geval werkt het beter om de knoop door te hakken en hen vriendelijk te verzoeken mee te werken.
  - Rokers hoeven niet te stoppen om een rookvrije omgeving te realiseren.

Signalisatie en veranderingen op de kinderboerderij

Welke veranderingen zijn er nodig op de kinderboerderij om ervoor te zorgen dat de doelstelling gehaald wordt?

- Haal asbakken weg van plaatsen die rookvrij zijn.
- Hang borden en signalisatie op. Zeker op plaatsen waar vroeger veel gerookt werd. Ga je voor een rookvrij terrein? Vraag dan het label van Generatie Rookvrij aan en laat zien dat je terrein rookvrij is. Dat kun je doen op www.generatierookvrij.be.
- Huur je de kinderboerderij? Betrek dan zeker de eigenaars van het terrein bij de veranderingen aan het terrein.

Stoppen met roken

Mensen hoeven niet te stoppen met roken om een rookvrije kinderboerderij te realiseren. Maar een rookvrije kinderboerderij kan rokers wel motiveren om te stoppen met roken. De mensen die willen stoppen met roken kun je hulp aanbieden. Dat doe je door hen door te verwijzen naar:

- www.tabakstop.be, waar een overzicht terug te vinden is van de verschillende rookstopmogelijkheden;
- www.tabakologen.be, waar je een tabakoloog in je buurt kunt vinden. Dat is iemand die een opleiding gevolgd heeft om mensen te helpen om te stoppen met roken.

Onthoud: rokers blijven welkom. Je vraagt ze alleen om rekening te houden met de nieuwe afspraken. Hoe duidelijker de nieuwe afspraken zijn, hoe meer bekend ze zijn, hoe beter ze nageleefd zullen worden.

Stel een planning op

Zodra het duidelijk is welke acties je moet uitvoeren, bundel je die in een plan. De planning is je wegbeschrijving of draaiboek, dus wees zeker concreet genoeg. In je plan moet zeker het volgende staan:

- Wie is verantwoordelijk voor de actie?
- Wat is de timing van de actie?
- Eventueel het budget dat je voor deze actie hebt.

Het onderstaande helpt je om de actie uit te werken:

Actie:

Geef de actie een concrete titel. Bijvoorbeeld: er worden bordjes bij de ingang en op goed zichtbare plaatsen op het terrein geplaatst zodat duidelijk is dat ze rookvrij zijn.

Verantwoordelijke van de actie:

Wie is verantwoordelijk voor de actie? Bijvoorbeeld: medewerker Jan.

Timing:

Wat is de timing van deze actie? Bijvoorbeeld: twee maanden voor de invoering van de rookvrije kinderboerderij: plaatsen van de bordjes bepalen + hoeveel (taak uitgevoerd door Jan); anderhalve maand vooraf bestelling plaatsen (taak uitgevoerd door Jan); dag voor invoering borden plaatsen (door Jan en Kwinten).

Kostprijs:

Wat is het geschatte budget? Bijvoorbeeld: de kosten van de borden.

Stap 5: Voer de acties uit

Tijd voor actie.

Voer je acties uit aan de hand van je planning. Het kan nuttig zijn om iemand aan te duiden die de acties coördineert, zodat het actieplan gevolgd wordt. Zo kan er bijgestuurd worden mocht dat nodig zijn.

Bij het uitvoeren van de acties is de manier van communiceren belangrijk. Besteed daar dus voldoende aandacht aan.

Kies een goed moment van invoeren

Wanneer ga je de nieuwe afspraken invoeren? Kies een gepast moment:

- › bij de start van een nieuwe seizoen
- › bij een groot evenement of bij een grote gebeurtenis
- › bij veranderingen aan het terrein, of bij verbouwingen

Er zijn verschillende momenten waarop je de nieuwe afspraken kunt invoeren. Maar maak er zeker een feestelijk moment van.

Stap 6: Evalueer en stuur bij

Lukt het met de nieuwe afspraken? Evalueer het resultaat, maar ook het proces ernaartoe, en stuur eventueel bij. Er zijn verschillende manieren om te evalueren. Je kunt dat bijvoorbeeld doen aan de hand van een fiets:

Daarbij stel je de volgende vragen:

- › **Kilometerteller:** Is de doelstelling gehaald?
- › **Trappers:** Wat zijn de redenen daarvoor? Zijn mensen voldoende geïnformeerd en zijn de afspraken voldoende duidelijk?
- › **Dynamo:** Wat was de motor? Wie was de drijvende kracht? Bijvoorbeeld de werkgroep, iemand van het bestuur ...
- › **Remmen:** Wat kon er beter? Wat remde af?
- › **Bagagedrager:** Was iedereen mee? Houden mensen zich aan de afspraak? Is de handhaving goed gelopen?
- › **Licht:** Waar wil je nog een licht over laten schijnen of wat wil je nog verder onderzoeken? Was er voldoende signalisatie en communicatie?
- › **Wielen:** Waar rij je naartoe? Wat is de volgende stap naar een volledig rookvrij terrein? Welke lessen neem je mee?
- › **Stuur:** Hoe kunnen we bijsturen? Welke aanpassingen zijn er nodig?

Hoe evalueren?

De informatie kun je op verschillende manieren verzamelen.

- › Ga eens praten met een aantal bezoekers en medewerkers, bijvoorbeeld tijdens de pauze van activiteiten, als ze binnenkomen ...
- › Vraag tijdens een overleg naar de meningen van medewerkers, vrijwilligers ...

Stap 7: Veranker in het beleid

Een rookvrije kinderboerderij is niet iets wat op zichzelf staat. Het past in een breder beleid.

Maak de link met andere acties rond gezond en veilig spelen. Denk aan acties die je al doet rond beweging, gezonde voeding ... Lees meer op www.gezondleven.be.

Of maak de link met de educatieve taak van de kinderboerderij. Het goede voorbeeld geven aan kinderen is een invulling van deze educatieve taak.

Bijlagen

Bijlage 1: Vink af naar een rookvrije kinderboerderij

Stap 1: Creëer draagvlak

- Bij het bestuur of de eigenaars van het terrein.
- Bij medewerkers en vrijwilligers.
- Er is een werkgroep opgericht of komt als vast punt aan bod op een ander overleg.

Stap 2: Breng de beginsituatie in kaart

- Meninge zijn verzameld.
- Alles wat we doen rond rookvrije omgevingen is opgelijst.

Stap 3: Bepaal prioriteiten en formuleer doelstellingen

- We weten wat we willen bereiken. Volledig rookvrij (met rookzones uit het zicht van kinderen) of een eerste stap in die richting.

Stap 4: Werk acties uit

- Er zijn acties uitgewerkt.
- De acties zijn gepland.

Stap 5: Voer acties uit

- Een gepast moment van invoeren is bepaald.
- De acties zijn op tijd gecommuniceerd.

Stap 6: Evalueer en stuur bij

- De acties zijn geëvalueerd.
- De acties worden bijgestuurd.

Stap 7: Veranker in het beleid

- We pluggen de rookvrije kinderboerderij in een breder gezondheidsbeleid.